

UŽBURTOS JACHTOS

Vienoje didelėje sanatorijoje, kurios baltuosna rūmuosna atsimušdavo jūrų biriuzinės vilnys, gyveno žmogus, vardu Kajetonas, pavarde Smilga. Kajetono vardas galėjo nurodyti balamūto padermę, o Smilga tuštumo simbolį, nors nei šis, nei kitas šiuo atveju netiko, nes Kajetonas buvo žmogus statkaunas* ir turėjo gan jauną ir padorią žmoną, be kitų šeimos narių.

Šios dienos sunkią duoną Smilga uždirbdavo kaipo divonų dulkintojas sanatorijoje. Jo barzda buvo pašėpusi, dryžiuota, baltais sklypeliais išdažyta nuo visa ką edančių dulkių. Veidas pailgęs. Pro akinius degė du žiburiu.

Sistemiškai gainiodamas dulkelę po dulkelės iš divonų, tapčanų ir kitų padarų, jis, kaipo vienas ilgiausiai sanatorijoje tarnavusių, žinojo ne tik pačios sanatorijos visą sistemą ir smulkmenas, bet lengvai galėjo įspėti naujai atvykstančių svečių elgimąsi ir jų buitį. Lyg didelio mechanizmo daugelis tekinėlių, kuriuos jis prasto žmogaus būdu akylai sekė, dėstė, na, ir pagalios patsai padėdavo sukti.

Neseniai atvykęs belgų pasiuntinys didelio koridoriaus tarpduryje drūčiai bardavo dručkę tarnaitę, net sienos braškėjo. „Tfu! – pasipiktino Smilga. – Iš kur tiek spėkos imasi?“

Eidamas koridorium, ties vienomis durimis pamatė gražiai iššveistus batukus, bronzinės spalvos, su aukštais auliukais. „Artistė“, – pamanė sau Smilga ir pro pravertas duris pamatė ir pačią ponią ryto apsiaustu, su žalia papūga bežaidžiančią. Gražios apvalios rankos nuogos iki pat pečių.

Ponia, pasiklausus Smilgos, kelintą valgoma čia pietus, ar taisomi šokiai, ramiai žaidė su paukščiu, tarytum šiepdama iš jo. „Na ką, ir tas žmogus!“ – galima buvo matyti iš jos akių. Beeinant – ilgu koridoriu, raudonas mefistofelis šnabždėjo jam į ausį: „Žmogau, ko snaudi? Ar negali ir tu daryti „kuracijos“ kaip tasai belgų pasiuntinys?“

Praėjus sunkiai dienai, Smilga paimdavo švenę knygą ir sėdėdavo ramiai savo namuke sanatorijoj, sužydusių žemčiūgų apkabintame.

Vėsus, dekoratyvus, vakaro melsvumo nutiestas dangus su tyliai liūliuojančiomis ramiomis jūromis ir daugeliu ugnių ugnelių ir japonų lempų – toksai buvo reginys prieš jo trobą.

Pro jį praeidavo iš reto žmona, vilkusi padoriai, namų ruošos reikalais.

Jau nebetoli laikas, kai jis turės savo nuosavą namą ir galės ramiai gyventi.

Gera knyga jį ramino ir nupasakodavo jam visą gyvenimą aplinkui, tarytum viską kitais dažais nuklodama – o jis tų dažų tvarkytojas.

Už krūmų pasirodė rytą matytas belgas ir nauja esybė – teiba baltais rūbais moteriškė. „Našlė“, – nutarė Smilga. Pasiuntinys laikė ją pusiau ir, žiūrėdamas į jūrų tolį, kalbėjo:

– Ar amsta džiaugies mane pažinusi?

Jo ranka virpėjo prie jos liemens; jis siekė jos veido.

– a tamsta darai! Atmink mano vaikus, vyrą... Štai žiūrėk!

Moteriškė atkišė tragingai ranką su šliūbiniu žiedu.

Kajetonas padėjo knygą ant stalo, pasitaisė akinius, piktai pažiūrėjo į nusidėjėlius ir krankštelėjo.

Pora pradingo.

* Rimtas, neišlaidus, rūpestingas.

– Eik, tėve, bulbienės valgyti... – šaukė iš grytelės žmona.

Jis suglaudė knygą, neskubėdamas atsikėlė. Jam buvo linksma nuo šios žvaigždės, ant juodo nakties dangaus žibančios, Dievo palaimintos. Jam buvo taip ramu nuo šio paprasto žmonos šauksmo, tarytum anais laikais, jam šešiolika metų esant, iš naktigonės sugrįžus.

Gryčioje didelis geltonas elektros abažūras bėrė šviesą. Buvo ramu. Suėjo vakarienianti žmona ir dvi suaugusios dukterys, ant žalių suolų atsisėdusios.

Taip jis būtų pragyvenęs ilgus metus, išleidęs dukteris, pats pasenęs, jei ne vienas atsitikimas.

Sanatorijoje gyveno viena senė. Drūta, didelės apamos, kojų nevaldanti, nuolat besėdinti vienam daikte. Būdas, kuriuo ji valdė žmones, buvo jos lazda, kuria rodydavo, barškindavo, širdydavos, keikdavo, tarytum ne ji gyveno, tik ta lazda gyva buvo ir išreikšdavo visus jos norus ir geismus.

Kuomet ji bus atsikrausčiusi sanatorijon, Smilga visai nežinojo. Sanatorijos užpakalinėje dalyje ji nuomavo du kambarius, kuriuosna niekuomet nieko neįsileisdavo. Retai vežimėliu išvežama, gyveno tenai ištisais metais. Tiesa, ją slogino dar vienas „individumas“, jaunas nebejaunas, blogai sumojąs trisdešimt penkerių metų vyras, giminaitis jos ar kas. Kad jis maža proto turėjo, visi žinojo ir visi vengdavo jo.

Taip su šituo bepročiu ji gyveno nuolat jį gainiodama, grindysna lazda bestuksendama: „Ar supratai, daryk, kaip sakau, ar supratai?“ Žmogus apsiašarojusiomis akutėmis mirkčiojo, tūpčiojo vienam daikte, blogai apsirengęs; greičiau nuplyšęs.

Vieną dieną prie gydytojų tinkamos asistacijos ši senė mirė. Trumpoms pakasynoms pasibaigus ir užrūstinus teniso lošėjus ir ūpo gaudytojus, senė buvo palaidota, o jos daiktai suversti kieman sužiūrėti.

Smilga, besidžiaugdamas, kad nors kartą jos kambariuose bus padaryta tvarka, savo nelengvo amato įgudintas, pradėjo dėstyti daiktus pagal jų rūšį ir esmę.

Tarp sulūžusių kreslių ir trikojų sofų, kandžių suėstų ir įtrūnijusių, saulės bijančių, mėtės knygos ir visokie skarmalai.

„Bus darbo“, – nutarė Smilga, įžvelgdamas savo pratusia akimi. Bemušant piktai vieną tapčaną, vos pastovintį, kažkas sučaškėjo. „Sprogo lingynės“, – pamanė Smilga ir pakišė savo žilą barzdą po tapčanu pažiūrėti, kas atsitiko. Ant asfaltinių grindų voliojos išsipūtęs šikšnos maišiogalys, prikimštas auksinių ir popierinių pinigų sistemingai atskirais pundeliais suraišiotų. Kiekvieno pundelio vertės būta daug didesnės, neg jis kuomet nors galėtų svajoti.

Paglamžęs ir kiek paskaitęs, nutarė nunešti sanatorijos kontorai atiduoti.

– Bet kam!

Labai išsigando savo minties ir apsižiūrėjo, ar jo nebus kas matęs.

Pinigus pakasė Smilga sanatorijoje po šiaudais.

Dar buvo toli iki vakaro, norėjo baigti darbą. Nesisekė. Metęs viską, ėjo pajūrėmis pasivaikščioti.

– Tai žmona džiaugsis! Tik dar ne metas!

Reinhardto* padaras – velniukai šposininkai ir linksmumo žadintojai šokinėjo pakrantėse, mušdami sudžiūvusiais stirnų blauzdikauliais į būbnus. Skroblų viršūnėse klykė fleitos, jūros savo nenumalšinamu ūžesiu pritarė. Tarytum teatro orkestre būtų tampomos skardos bangos butaforiniam efektui padaryti.

Senų liepų alėja ėjo „artistė“.

* Max Reinhardt (Maksas Reinhartas 1873–1943) – žymus vokiečių režisierius, aktorius.

Aureolė šventumo, krakmolo ir kvėpalų lydėjo šią baltą esybę. Keliuklupsčias jis bučiuotų jos rūbų skvernus ir šoktų nuo uolos į vandenį, jei tik jina *panorėty*, vienok jo sąmonė pastebėjo: „Dar viena vaikščioja, bet greitai suras.“

Ponia buvo beprašlamanti šalia jo šilkais, tik staiga paklausė:

– Pasakyk man tamsta, kame čia galima pirkti maudymosikostiumas?

Keli akordai fleitos ir tolimi, užsirūstinę basūnai suardė dulkių valytojo širdį.

– Kodėl būtinai „maudymosi kostiumas“? – blinktelėjo Smilgai ir net kvapą užėmė.

Pasaulio dirigentui sustačius roles kitaip vaidinti, Smilga kitą kartą būtų ramiai atsakęs: „Prašau tamstos eiti palei fabriką, trečiam name už fabriko ir bus krautuvė“, arba būtų pasiuntęs ją į *portier*** (*portier*, jo nuomone, žmogus, tinkas visoms šunybėms atlikti, su kurio sfera jis vengdavo susidurti). Šiandien gražiajai poniai kelią jam pastojus, jis pats ėmėsi ją lydėti.

– Tamsta – inspektorius?

Ne – jis tik dulkių valytojas – bene išaiškinsi.

Besivėdinant poniai įkvėpinta nosine, Smilga suščiuvo: „Mano žmona neturi tokių kvėpalų; supratimo neturi apie kvėpalus.“

Sugrįžo namon, vakarienės nevalgė, atsigulė anksti lovon, nuduodamas norįs miego. Nakčia klajojo ir varteliojos, tarytum iš upės gaudė skęstančią valizą su pinigais.

Atsikėlus, nuduodant, kad viskas po senovei, Smilga ėmėsi pagaikščio, bet kur – nenurimo. Tarytum gyslose buvo nebe paprastas dievobaimingas, muzikiškas kraujas, tik nuodėminga siera, neraminančiu skystimu aortomis beplaukianti.

Apsivilko išeiniais rūbais, pilku žaketu mažais keturkampiais dryželiais ir juodu kravatu***.

Žaketas platesnis kiek pečiuose ir – ilgesnės kelnės – tai tik padorumo žymė, kai žmogus gerai numano, ką galįs padaryti ir kad šventadienį galįs ramiai praleisti.

Kam jis šiandien įsivilko šituosna rūbuosna, nei jis pats nežinojo. Nudavė važiuosiąs miestan reikalingų jo amatui daiktų pirkti.

Žiūrėjo į jūras, gėrėjos ir veik nieko negalvojo – tai laimė!

Ant Jūrmalos**** tesimatė bemastaguojančių kojų eilės, vasaros koketiškai skėčiai, saldinių dėžutės, iš lėto žengiančios ponios. Taip per visą dieną prie jūrų.

– Tamsta šiandien nedirbi... – kaip koks aniolas *memento mori****** vėl užgavo jį praeidama „artistė“.

– O tamsta nuolat viena, – išsidrąsinęs atkirto Smilga, norėdamas kaip ir galą „visa kam“ padaryti.

– Argi ne gražu čia po visų miesto vargų?

Smilga gerai žinojo, kad jis savo atsikišusiais ūsais ir įdubusiomis akimis – „charakteringas“! Žiūri – kodėl ir nepasižiūrėti. Kodėl savybėje esančiai poniai ir nepastebėti?

– Deja, šiandien reikia miestan, papūgai – tam mano senam kvailiui – narvelio pirkti.

Smilga krūptelėjo.

– Taigi ir aš kaip tik rengiausi miestan... – atsiliepė aniolo sargo apleistas žmogus, siūlydamas savo pagalbą.

– Taip? Gerai, aš tuoj išsirengsiu. Tamsta palauk manęs stotyje.

Smilga atgijo. Ar džiaugėsi? Taip, jis džiaugėsi galėsiąs savo bedarbės atsikratyti.

Turėdamas valandžiukę nuliekamo laiko, nuėjo pinigų sužiūrėti. Viskas tenai buvo po senovei. Sanatorijos arklidėse asilai gardžiai šieną kramtė – palubėse čirškėjo kregždės – jūros linksmi liūliavo.

Vasaros kaitra dideliame mieste.

** Drininkas (pranc.)

*** Kaklaraiščiu (pranc.)

**** Pajūrio (latv.)

***** Atsimink, kad mirsi (lot.).

Beslankioją tramvajai tuščiomis gatvėmis. Namų langai išmirę. Ant balkonų – pelargonijos raudonos gėlės.

Juodomis gatvėmis – senės, parduodančios apelsinus ir gėles. Iš rūsių iškišą galvas recidyvistai, šiaučiai ir šaltkalviai, nakčia eisantieji įsilaužti ir vogti. „Panelės“, dieną parduodančios duoną ir vyną, naktį – nebepažinsi – su žaliomis bliuzkomis, pilkomis liūdnomis akimis ir juodais nuteptais antakiais, skęstančios tarp knaipių dūmų. Akys „visa ką“ žinančios, veidai išblyškę, skruostų kaulai išsikišę. Numuštos nosys bokserių.

Tik pelargonijos viena raudona gėlė ant balkono teikė kiek vilties, besišliedama į miesto gęstančią saulę, raudoną kaip šitos gėlės ugnis.

Bobutei numirus, išeidavo anūkė su aniolo geltonais puduriais ir baltu be kraujo veidu ant balkono gėlių palaistyti.

Kajetonas, gerai progai pasitaikius, nutarė pasipuošti.

Ilgai berankiodamas, nupirko raudoną kravatą. Matydamas, kaip sanatorijoje ponai dėvėjo baltas getras, nutarė pasekti jų pavyzdį, nupirko kad ir ne baltas, bet vis viena per aiškias senyvam žmogui.

– Aš būsiu per daug tamstą išnaudojusi! – suskambo ponios skaidrus balsas, atsiradus jai staigiai sutartoj vietoj mieste.

– Jei kartą apsiėmiau... – murksėjo Smilga.

Ponia buvo linksma, jauna. Džiaugėsi surinkusi tiek dėžių, paketų, ryšulių, bonbonjerių – praleisti gyvenimui taip reikalingų daiktų.

Nutrynė įkaitusį veidą mažytėle rezginėlių nosine – žaislu.

– Bene suspėtumėm iki traukiniui užkąsti? Sodan žadėjo atnešti keletą pirkinį.

Smilga, nuo pat ryto nieko nevalgęs, neatsisakė.

Prisižiūrėjęs svetur, kaip reikia valgyti, gerai nuvaldė šaukštą. Žuvies patiekalui prisiartinus, Smilga išsirinko iš visos krūvos šalia jo ant stalo sudėtų instrumentų bukąjį anglų peilį ir pradėjo knaibyti žuvpalaikai šonkaulius.

Dryžiuota, dulkių iškramsota barzda, įkaitusiomis akimis, savo žaketu-maišu ir getromis buvo daugiau panašus į seną Lietuvos šlėktą neg į dulkių valytoją.

„Įdomus tipas!“ – linksmi prarijo ponia.

– Į traukinį nebesuspėsime. Visuomet taip čia, miestan, pakliuvus! – sielvartavo ponia su savo bendradarbiu.

– Vienok jei tamsta būtinai privalai... – rimtai, „gaspadarnai“ kalbėjo Smilga, besirengdamas keltis.

– Žinai ką tamsta!.. – Valandžiukę žiūrėjo į jį. Tarytum ponia „razkažnikė“ norėjo atsiprašyti už savo nevykusius norus. – Aš šiandien lieku mieste.

Senas pažįstamas mefistofelis, andai pastojęs jam kelią koridoriuje, diktavo jau visai tvirtai ištisas frazes ir tampė už rankovių, gestai kurių išsiliedavo į tikras manieras, o poniai skiepydavo aukštesnes mintis dėl vyrų kilmės.

Kodėl ne?

Užsimokėjimo už pietus magingai valandai prisiartinus, poniai pamojus tarną, Smilga atsidūrė kaip ir savo gyvenimo kryžkelyje: kur link Smilga? Smilga išsirinko tvirtą kelią: jis bus ponas ir Viešpatis – o ne moterys. Tvirtu gestu paėmė iš tarno sąskaitą, išėmė dar po senovei mašną, užmokėjo tarnui ir liepė eiti.

– Tamsta, aš to visai nenorėjau! – užpyko ponia.

– Kaipgi kitaip! Jei tamstai nepatogu, aš tuoj galiu keliauti. – Taip kalbėjo Smilga, suglausdamas viso amžiaus pragaištų valandų skundą ir užsibrėždamas sau naujus takus. Jis didėjo. Augo.

– Ne, tamsta mane ne taip supratai.

Traukinin „nesuspėjus“, jie žvalgė kūdrą ir gulbes, vaikščiojo takeliais – visa tat, ko jie neprivalėjo daryti. Smilga atgijo. Jis buvo net paklausęs jos vardo: Marcelė.

Sambrėška guodė žmones.

Mėnulis kaip magingas žaislo ir juokų dievaičio gestas, skverbėsi pro miesto bokštus ir šliejosi pro

namų plyšius kaitindamas geiduliu miesto porų lūpas ir prikeldamas iš lopšių paliktus vienus namie vaikus.

Mėnulis įkaitindamas geltonus džiovininkų veidus ir keldamas iš karstų numirusių porų skeletus, buvo visiems amžina pastaba: „Nerasi, žmogau, niekuomet išganymo!“

Pantomimos balerinos, iš tolo kaip marionetės, juokingai šokinėjo, darydamos *pas*: tai nuolat priklaupdamos, tai atsistodamos, mirgančios elektros nušviestos. Muzikos garsai vos dalėkdavo, tik taktas rėkiančios fleitos girdėjos.

Sklypuotu kostiumu arlekinas, bevirpantis, savo nusvirusiu, išblyškusiu, pripudruotu veidu reiškė meilės kankynės didžiausią laipsnį.

Čionai buvo pasakojamos kaitresnės pasakos neg vasaros saulės nušviestos pievos ir vaikų skinamos gėlės.

Atsirėmus poniai kūdros atramų, Smilga „netyčia“ palytėjo ir suspaudė skaisčios ponios ranką baltomis kvepinčiomis pirštinais.

– Tamsta dabokis. Tamsta nežinai, aš... pikta! – To tikir reikėjo.

Smilga ne tik nenusigando, bet palaikė tat geru ženklu ir jau buvo netoli nuo akcijos, meilėje prisipažinimu vadinamos, jei nebūtų gerasis draugas laiku už skverno timptelėjęs: „Dar ne laikas.“

Vynas užgydo žmonių žaizdas, vynas jas ir atveria. Žmonija taptų beprasmė, jei vynas nepaliestų žmonių širdžių ir neatvertų jų lūpų.

Žmogus negalėtų savo gyvenimo tako priėti.

Pora susėdo ir žiūrėjo vienas į kitą per degančio vyno stiklą.

Dabiai išskustas, pataisydamas iš reto savo akinius, sudžiūvusiais pirštais laikydamas taurę, jis sakė:

– Už mūsų pirmą susitikimą.

– Sveikaton!

Ji intrigavo:

– Sakyk man tamsta, kas bus rytoj? Ką sakys žmona? Sunki bus diena!

Amžina pasaka. Jis liuosas. Nereik jam narvelio.

Jos plaukai kiek susidraikė. Patogiau susišliejo fotelyje, ekscentriškumo apimta, pralinksėjo.

Čiužinėjo nuo kalnų laivų kūdron (naujas amerikoniškas išradimas žmonių nervams paskatinti).

Besišliedama prie jo, šaukė:

– Dabok tamsta mano skrybėlę – ir mane!

– Ir mane!

Savo juoku pralinksmino publiką, važiuojančią kartu. Vėlai nakčia jis lydėjo ją jos butan mieste.

Kurgi važiuotų.

– Tik tamsta blogo nepamanyk. Na, šveisk namo. Sudieu!Sudieu!

– Tai moterį suradau. Ačiū tau, aukščiausias...

Bliuznijo ir krykštavo Smilga, eidamas vienas tuščiomis prisikeliančio miesto gatvėmis.

Kartą Smilga visai negrįžo namon.

Ilgai rengėsi paaiškinti namiškiam savo žygį, bet neatrado tinkamo būdo. Namiškiai seniai jį dabojo, nuteisė ir užmiršo.

Smilga gyveno pas poniją.

Jis tapo sušildytas kažkokios šviesos ir suglamonėtas moters jaukumo.

Kas rytą, išeinant iš restorano po kavos, ji pataisydavo jam kravatą, paplasnodavo per skruostą, įsegdavo trinityčių kilpelėn gėlę. Šis žmogus buvo tiek pasiaukojęs dėl jos.

– Kvailys, kvailys – pragyvenčiau visą amžių tarp dryžių ir tikrojo gyvenimo nematyčiau.

Jis švarinos, rėdės. Galvojo abu, kaip bendrai laiką praleisti. Darant jam manikiūrą panelei-lėlei, jis kartais sušukdavo: „oi!“

– Ar sopa? – klausdavo pikta manikiūristė, nuduodamavienkart ant savo aniolo veido gražią

šypsena.

Žmona – taip ponias vadinos viešumoje – norėjo jį įvesti savo pažįstamų tarpan. Draugijon.

To dėlei jis tapo įrašytas šokių mokyklon.

Smilga mokinosi stebėtino valso.

Kalnuotos, saulės nušviestos Austrijos valso, kuomet galva sukasi ir tematai savo mylimosios pasvirusią galvą, gelsvų plaukų ugnį, dvi akis, kurias visą amžių norėtum matyti.

Smilga, koja prie cirkelio pririštas, sekė kreida ant parketo nubrėžtą ratą ir braškino savo smilgiškas blauzdas pagal taktą: vienas du trys ir atgal: vienas du trys.

– Tamsta šoksi valsą! – skatino suplukęs maestro, atidengdamas dideles perspektyvas mokiniui.

„Artistė“ buvo sugalvojusi pavasario kostiumą. Rūdžių spalvos gelumbė su vos žymiomis gelsvomis padabomis; maža skrybėlaitė su aukso siūlų vingeliais „atgaivinti“.

– Mano ponas turbūt neprieštaraus, jei jo mergelė pasisiūsnaujus pavasario rūbus...

Moteris klastingai prisiartinė. Pašė jo trinityčių kilpą. Sukeveno jo plaukus.

Smilga, gyvenęs nuolat ūkuose, pasijuto kažkieno netyčia užgautas. Tarytum gerai treniruoto bokserio kupron trenktas.

O jis laikė ją feją.

Smilga pinigų neturėjo.

– Aš pinigų daugiau nebeturiu.

– Taigi rengeisi naują automobilį pirkti...

Jis tikrai rengėsi automobilį pirkti, tik dar vis negalėjo nusistatyti dėl būsimo automobilio formos.

Jis įžvelgė staiga naujan pasaulin, kur viskas buvo stikliniai, be ūpo ir minties.

– Ką manai, būsiu aš tau virėja? Dirbti!

Ant jo bėdinės galvos pasipylė visa eilė reikšmingų barnių. Argi tat galima?

– Niekšas!

Jis išgirdo tą, ką seniai išgirsti turėjo.

Fantastas, lėto būdo žmogus, susirietęs kampe, jis kažką murmėjo: „Marcelė“.

Nėra tau, žmogau, atleidimo!

Vieną kartą pamatęs ją gatvėj su vienu aukštu dabiai vilkusiū vyru, norėjo padaryti jai „sceną“, bet buvo jos išbartas ir iš namų išvartytas.

Tuo būdu Smilga daugiau grįžti pas ją nebegalėjo.

Žmona, lyg ir pribijodama įgyventos vietos – sanatorijos, – išsidangino miestan.

Po ilgų lūkuriavimų ir sunkių darbų pagalios jai per protekciją pavyko gauti vietą.

Tapo viešųjų klozetų prižiūrėtoja viename didžiulio miesto kryžkelyje.

Nedėkingas ir sunkus buvo tai darbas. Nuo pat ryto iki vėlybo vakaro dirbdavo tarp varstomų durų pustamsiame rūsyje. Tiesa, gan gerai įšildomame ir gan ramiame, kad nuo jo bėgtų.

Dukterys pardavinėjo restorane gėles.

Motina džiaugdavo, dukterims vakarais pas ją apsidairant, kad visos iš karto eitų namon. Tik vienam nemanė ji dovanoti, tai savo vyrui, kurio dėlei ji buvo taip baisiai apsirikiusi.

Smilga sužinojo kartą, kur jos gyvenama. Kėlęs anksti, apsisvarinęs ir blaivus, ėjo jos aplankyti.

Ilgai lūkuriavęs ties jos durimis, nedrąsiai pabarškino. Įleistas į jos gūžtelę-kambarį, pamatė savo žmoną, labai pasenusią.

Žmona ne tik nemanė atsileisti, bet išvadino jį valkata ir išvarė.

– Kristus ne tokiems dovanoja, dovanok ir tu man. Namelius pasistatysim...

– Šnapsas neduos tau dirbti!

Tarytum jis vien valkata tegalėjo būti.

Pakvaišęs ėjo nakties budriomis gatvėmis. Sustojo ties kanalu ir žiūrėjo į tamsų vandenį. Ant pilkšvo dangaus kybojo nepaprastos apamos, blogai ištiestas pablėsusio žalvario mėnulis.

– Kur link dabar?

Už kanalo žybčiojo savo nušviestais langais jo paprastai lankomas restoranas. Jis turėjo savo papročius ir restorane turėjo savo staliuką. Kramtydamas po vakarienės rinktinį sūrį, jis mėgdavo klausytis restorano muzikos ir jautėsi kaip namie.

Gerai nenuvokdamas, ėjo tamsiomis ir jau nebejudriomis gatvėmis. Pasiekė priemiestį.

Buvusio dulkių valytojo metodinga siela klausė: ar ne nuo čia pradėti?

Bet klausė per daug tyliai, kimusiai, veik be vilties. Atsisėdęs sanatorijos restorane ties pajūriu, Smilga paliepė atnešti kavos ir duonos.

Ant jo staliuko atskrido ir atsitūpė du žvirbliai-čirkšliai. Ne tokie kaip paprastai. Tai buvo restorano auklėtiniai nutukusiais pilvukais, nutriušusiomis uodegomis ir sparnais, nuo riebumo pasipūtusiais. Užtinusiomis akimis. Tarytum pralobę karo pirkliai, įlindę į brangius kailinius pasipūtėlius.

Jis pabaidė šiuos sutvėrimus ranka, bet jie, dvejetą kartų kažin kaip kimiai, riebiai čirkštelėję, vėl atsitūpė ant jo staliuko ir be atodairos pradėjo gnaibyti iš jo rankos duoną.

Smilga žiūrėjo į mėlynas jūras, užburtas jachtas ir tarytum be palydovų paleistus į jūras laivus.